

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Zvláštní škola internátní Ostrava-Slezská Ostrava, Na Vizině 28

Na Vizině 28/1034, 710 00 Ostrava-Slezská Ostrava

Identifikátor školy: 600 026 876

Zřizovatel: Školský úřad Ostrava

Matiční 20, 729 00 Ostrava-Moravská Ostrava

Termín konání orientační inspekce: 3. - 5. listopadu 1999

Čj.	146 359/99-11099
Signatura	on6zt204

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání

Zvláštní škola internátní Ostrava-Slezská Ostrava, Na Vizině 28, je škola s právní subjektivitou od roku 1995, poskytuje pomocí speciálních výchovných a vyučovacích metod, prostředků a forem práce výchovu a vzdělávání mentálně postiženým dětem a mládeži. Žáci jsou vyučováni podle Vzdělávacího programu zvláštní školy, schváleného MŠMT ČR pod č. j. 22 980/97-22 ze dne 20. 6. 1997 a Vzdělávacího programu pomocné školy č. j. 24 035/97-22. Ve škole je vyučováno 170 žáků v 18 třídách, v internátu školy je ubytováno 8 žáků na dohodu a 27 žáků s nařízenou ústavní výchovou. Výchovně vzdělávací činnost je zaměřena na rozvoj osobnosti žáků v oblasti rozumové výchovy, mravní výchovy, pracovní výchovy, tělesné výchovy, estetické výchovy a působení v oblasti socializace.

Český jazyk

Hodiny českého jazyka byly sledovány ve třídách nižšího, středního i vyššího stupně zvláštní školy, ve složkách specifického charakteru. Čtení a jazyková výchova, jazykové vyučování a slohový výcvik, čtení a literární výchova a psaní.

Časová dotace tohoto předmětu je v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu zvláštní školy. Členění učiva v jednotlivých ročnících odpovídá učebním osnovám schváleného vzdělávacího programu. Sedm žáků školy má z důvodu těžšího zdravotního postižení zpracován individuální vzdělávací plán. Tematické plány jsou dobře a pečlivě zpracovány metodickým sdružením školy. Výukové cíle jsou přizpůsobeny skladbě žáků ve třídách, negativně působí dlouhodobá absence některých žáků ovlivněna pokusy rodičů o vystěhování do ciziny. S žáky s výraznými nedostatky pracuje romský asistent a pedagogický asistent.

Vyučující ve třídách splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, kromě jedné učitelky, která má podmínku zahájit studium v souladu s platnými předpisy. Škola má dostatek výukových prostor, které odpovídají psychohygienickým zásadám. V době inspekce probíhala ve škole rekonstrukce vodovodního řádu, zhoršily se psychohygienické podmínky nárůstem hluku a zvýšenou prašností prostředí. Všechny třídy jsou dobře osvětleny, vytápěny a průběžně větrány. Třídy jsou dostatečně vybaveny nábytkem, který je průběžně obnovován. Třídy nižšího stupně mají lavice situovány do půlkruhu, což napomáhá vytváření užšího kontaktu mezi učitelem a žáky a zároveň vytváří dostatečný prostor pro pohybové aktivity a relaxaci. Ve třídách je dostatek učebnic, pracovních sešitů a didaktických pomůcek. V literární výchově jsou žáci seznamováni s různými literárními žánry a motivováni k půjčování knih z velmi dobře vybavené žákovské knihovny. Prostředí školy působí dobrým estetickým dojmem. Sociodemografické podmínky mají výrazný vliv na výuku. Většina žáků je z málo podnětného prostředí, část žáků má nařízenou ústavní a ochranou výchovu.

Úroveň výuky ve sledovaných hodinách byla různá. Hodiny byly strukturovány s přihlédnutím k mentálním schopnostem žáků, k jejich možnostem soustředění a potřebě soustavnosti, přiměřenosti a návaznosti. Ve většině sledovaných hodin byla uplatňována motivace při seznámení s novým učivem, upevňování bylo prováděno formou opakování a cvičení. Prověřování pochopení učiva probíhalo jak frontálním, tak individuálním způsobem. U dvou vyučujících převládala v části výkladové i procvičovací metoda monologická. Otázky byly žákům kladeny nevhodně, nebyl dán potřebný časový prostor pro odpověď. Během výuky vyučující sledovali soustředěnost žáků, vhodně zařazovali relaxační chvílky, a to i opakovaně. I metody výuky byly různorodé. Metody slovní se neomezovaly pouze na monolog, ale střídaly

se rozhovor, dramatizace, práce s učebnicí a knihou. Výuka v českém jazyce směřovala především k rozvoji komunikativních dovedností a rozvoji aktivního slovníku žáků. Ve většině hodin byl vyučovací čas efektivně využit.

Vyučující využívali vstupních motivačních metod, během výuky většina učitelů správně využívala motivačních prostředků, zejména formou pochval, které byly bezprostředně spojeny s provedenou činností. Motivace byla založena na pěkném vztahu učitelů k žákům, znalosti jejich psychiky a schopnosti udržovat se žáky pozitivní kontakt. Hodnocení žáků bylo převážně slovní, frekvence odpovídala motivačnímu významu i potřebě zpětnovazební informovanosti vyučujících.

Komunikace mezi žáky a pedagogy a žáky navzájem je velmi nesnadná. Učitelé se snaží rozvíjet komunikativní schopnosti žáků, ale ty jsou v řadě případů ovlivněny špatnými psychosociálními podmínkami rodin a jejich negativním vztahem k výuce a vzdělání. V hodinách nebylo třeba řešit projevy negativního chování žáků.

Plánování a příprava výuky odpovídá učebním osnovám i individuálním možnostem žáků, je hodnocena jako velmi dobrá. Podmínky výuky jsou velmi dobré. Struktura a organizace výuky odpovídá potřebám žáků, je hodnoceno jako velmi dobré. Motivace a hodnocení je hodnoceno jako velmi dobré. Interakce a komunikace i přes specifické výchovné problémy je velmi dobrá.

Celkově je kvalita výuky českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika

Výuka předmětu matematika byla ve všech sledovaných hodinách promyšlená, časově i obsahově byla v souladu s učebními osnovami vzdělávacího programu zvláštní školy. Hospitace byly uskutečněny v hodinách aritmetiky i geometrie. Vzhledem k rozdílům ve stupni postižení žáků probíhala organizace výuky tak, aby bylo respektováno individuální tempo a zpětná vazba. Ve výuce matematiky je mezi jednotlivými ročníky zajištěna kontinuita výuky.

Ve všech sledovaných hodinách měli vyučující odbornou a pedagogickou způsobilost. Ve výuce bylo využíváno dostatečně učebních pomůcek, učebnic, obrazových materiálů, modelů, kalkulátorů a byl využíván i zpětný projektor.

Struktura hodin odpovídala specifickým výukovým potřebám žáků. Žáci pracovali s názorem, učivo bylo dostatečně procvičováno, vyučující zařazovali prvky soutěží a her k posilování získaných početních dovedností. Vedle práce v sešitech bylo využíváno skupinové a individuální práce s učebnicí a na tabuli. V geometrii byly procvičovány základní motorické dovednosti zobrazování, vytvářeny a posilovány pracovní návyky a procvičováno názvosloví. Žáci ve skupinách prováděli měření délek, učili se zápisu a převodu jednotek. V dostatečné míře bylo využíváno příkladů z praxe, v části výkladové učitelé vyvozovali učivo na základě dialogu s žáky. Ve všech fázích výuky byl přístup k žákům individuální, vyučující měli přehled o postupu práce jednotlivých žáků. Změny činností, prvky soutěživosti i četnost hodnocení se podílely na pracovní atmosféře vyučovacích hodin. V závěru hodin bylo učivo shrnuto a hodina byla vyučujícími zhodnocena. Byli hodnoceni i jednotliví žáci, důraz byl kladen na to, co žáci zvládli, ne na negativa. Didaktické zásady byly dodržovány.

Žáci byli vhodně motivováni, výrazným motivačním činitelem je profesionalita vyučujících spolu s potřebnou mírou empatie. Je dbáno na dodržování norem slušného chování, vyučující se vůči žákům chovali korektně. Byla oceňována snaha žáků, hodnocení a klasifikace mělo pozitivní funkci i ve smyslu zpětnovazební informovanosti učitele.

Komunikace ze strany vyučujících byla vstřícná a rozvíjející. Učitelé dbali na správnost mluvy žáků, stylistiku a nezanedbávali ani grafickou úroveň zápisů na tabuli i v sešitech. Interakce a

komunikace vyučujících ve sledovaných hodinách byla důležitým motivačním a stimulačním výchovným činitelem, podílí se na vytváření pozitivních vztahů a je pro žáky modelem sociálního chování.

Výsledky výuky odpovídají podmínkám školy, mentálním možnostem žáků a jsou v souladu s cíli vzdělávacího programu zvláštní školy.

Plánování a příprava výuky matematiky je hodnocena jako vynikající. Podmínky výuky odpovídají potřebám žáků s mentálním handicapem, materiální podmínky jsou limitovány výší finančních prostředků, psychohygienické a personální podmínky jsou hodnoceny jako velmi dobré. Organizace, formy a metody jsou přizpůsobeny zvláštností žáků a jejich psychickým možnostem, jsou hodnoceny jako vynikající. Motivace a hodnocení žáků je hodnocena jako vynikající. Komunikace a interakce je založena na pěkném vztahu vyučujících k žákům, možnostem jednotlivých žáků i jejich sociálního zázemí. Úroveň je hodnocena jako vynikající. Výsledky výuky matematiky jsou v souladu s požadavky učebních osnov a možností žáků, negativně se u některých žáků projevuje vliv absence na úroveň znalostí. Výsledky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Úroveň výuky matematiky je vynikající.

Pracovní vyučování

Hodnocení vychází z hospitací v pracovním vyučování ve třídách zvláštní školy a ve třídě pomocné školy. Časová dotace, členění hodin i obsah pracovních činností je v souladu s učebními osnovami vzdělávacích programů. Členění pracovního vyučování na dílenské práce, pěstitelské práce a práce v domácnosti odpovídá podmínkám školy a je koncipováno se záměrem posilování předprofesní orientace žáků.

Vyučující pracovního vyučování splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, výrazně pozitivně se projevuje vliv pedagogické zkušenosti i dovednosti. Prostorové a materiální podmínky výuky jsou dobré. Ve všech sledovaných hodinách bylo dbáno na dodržování zásad bezpečnosti a hygieny.

Struktura výuky, formy a metody byly přizpůsobeny možnostem žáků. Výuka pracovního vyučování byla uskutečněna v dílnách, na školním pozemku a ve třídě pomocné školy. Veškeré činnosti byly názorně předváděny, objasněny, jednotlivé pracovní úkony žáci individuálně nacvičovali za dohledu vyučujících. Pracovní činnosti byly vyučujícími hodnoceny, případné chyby byly odstraňovány. Výuka byla zaměřena na rozvoj kladného vztahu k manuální práci, vztahu k vlastní práci i k práci obecně. Učitelé dbali na dodržování technologie, žáci byli seznamováni s vlastnostmi materiálů a správným používáním náradí. Ve výuce bylo využíváno pracovních zkušeností žáků a mezipředmětových vztahů.

Důležitým motivačním činitelem ve výuce pracovního vyučování ve zvláštní škole a ve třídě pomocné školy jsou velmi dobré odborné znalosti a praktická zkušenost učitelů, vztah k žákům a vyučujícímu předmětu. Žáci jsou informováni o smyslu své vlastní práce, výrobky žáků jsou funkční a po stránce řemeslné a estetické ovlivňují vztah žáků k práci.

Interakce a komunikace mezi žáky a učiteli a mezi žáky samotnými je dána dodržováním základních principů slušného chování, respektováním osobnosti žáka a pěkným vztahem učitelů k žákům. Komunikace je soustředěna na roli informační, pochopení významu instrukcí a jejich provádění.

Výsledky výuky, úroveň motoriky a dovedností žáků odpovídají jejich možnostem, lze je hodnotit jako velmi dobré.

Plánování a příprava výuky v pracovním vyučování zvláštní školy a třídy pomocné školy odpovídá specifikům školy a učebním dokumentům, je hodnoceno jako vynikající. Podmínky výuky jak po stránce personální, prostorového a materiálního vybavení odpovídají potřebám výuky pracovního vyučování a jsou hodnoceny jako velmi dobré. Struktura, organizace, formy a metody výuky respektují zákonitosti technologie práce a individuální možnosti žáků. Žáci jsou nenásilně vedeni k systematickosti, trpělivosti, pečlivosti a ke kladnému vztahu k manuální práci. Ve třídě pomocné školy je organizace hodin přizpůsobena individuálním plánům jednotlivých žáků, úroveň výuky je ovlivněna vysokou mírou empatie vyučující. Je hodnoceno jako vynikající. Motivace a hodnocení má vysokou úroveň, kladně působí na zvyšování sebevědomí žáků, je hodnoceno jako vynikající. Interakce a komunikace plní jak svou funkci vzdělávací, tak výchovnou. Je hodnocena jako velmi dobrá.

Úroveň výuky pracovního vyučování je hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Vedení školy dlouhodobě věnuje náležitou pozornost plánování výchovně vzdělávacího procesu. Koncepční záměry školy vycházejí z analýzy specifických podmínek školy a internátu, patřičně reagují na problémy v oblasti výchovné. Výuka probíhá podle schválených vzdělávacích programů, pro žáky s kombinovanými vadami jsou vypracovány individuální plány. V plánu školy je zohledněna i patřičná péče o žáky internátní, mimovýukové a zájmové činnosti. Páteří koncepce školy je důraz na výchovné působení a minimalizace negativních projevů žáků.

Plánování činnosti školy je hodnocena jako vynikající.

Organizování

Kompetence jednotlivých pracovníků školy jsou jasně vymezeny. Ředitel školy přenesl na členy vedení školy a internátu příslušné pravomoci. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy. Dokumentace školy upravující organizaci výchovně vzdělávací činnosti školy a internátu školy je řádně vedena a je v souladu s platnými předpisy. Ředitel školy ustanovil pedagogickou radu jako svůj poradní orgán, užší poradní orgán vedení (ředitel, zástupkyně ředitele, vedoucí vychovatelka, výchovný poradce a sociální pracovnice) a metodické komise. Pracovníci školy mají přístup k potřebným informacím, materiály důvěrného charakteru jsou zabezpečeny proti zneužití. Osobní dokumentace žáků obsahuje všechny potřebné náležitosti. Řád školy, internátu a jednotlivých pracovišť usměrňuje aktivity žáků, vedle povinností jsou v nich zmíněna i práva žáků. Zákonní zástupci jsou průběžně informováni třídními učiteli, vychovateli na třídních schůzkách a zápisy v žákovských knížkách. Přes veškerou snahu školy je spolupráce s rodiči problémových žáků velmi obtížná a nedaří se. Výroční zpráva školy poskytuje veřejnosti dostatek informací a slouží škole jako potřebný zdroj sebehodnocení. Je velmi dobře zpracována.

Organizační uspořádání školy je funkční, je hodnoceno jako velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy zpracoval kritéria pro přiznávání osobních příplatků, které jsou součástí vnitřního

platového předpisu. Vedení školy podporuje další vzdělávání pracovníků jak v oblastech rozšiřujících již dosaženou úroveň vzdělání, tak i při získání pedagogické způsobilosti. Problémem je praktická nemožnost přijetí na obor speciální pedagogika, což je problém celorepublikový. Pedagogičtí pracovníci se pravidelně zúčastňují aktuálních seminářů, přednášek a tréninkových kursů, které jsou zaměřené na výchovné a vzdělávací metody a nové trendy ve speciálním školství. Přednáška o šikaně, pořádaná PF Ostrava a ŠÚ Ostrava inspirovala vedení školy k vytýčení jednoho z hlavních úkolů pro tento školní rok.

Ve škole jsou vytvořeny podmínky pro úspěšnou výchovně vzdělávací práci, úroveň je hodnocena jako velmi dobrá.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy má vypracován plán kontrolní a hospitační činnosti pro školu, školní družinu a internát. Kontrolní činnost je rozložena na ředitele školy, zástupkyni ředitele školy a vedoucí vychovatelku. Jsou přesně vymezeny okruhy, kde jednotliví pracovníci provádějí kontrolu. Systém vnitřní kontroly je funkční, je prováděna analýza výsledků kontrol, pracovníci jsou pravidelně s výsledky kontrolní činnosti seznamováni. Kontrola výchovně vzdělávacího procesu je rovněž prováděna na všech úsecích školy. Hospitační činnost směřuje ke zvýšení efektivity práce, je zajištěna zpětná vazba. Poznatky a závěry jsou zpracovány v písemných zápisech z hospitací. Začínající učitelce byl ustanoven uvádějící učitel, který poskytuje potřebnou metodickou pomoc. Ze závěrů hospitační činnosti vedení školy vyplývá, že někdy i sebelépe připravená hodina je narušována žáky s psychopatickými poruchami.

Úroveň kontrolní činnosti je hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy je na velmi dobré úrovni.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Problémem této školy je přístup některých rodičů k plnění jejich povinností a malý zájem o vzdělávání svých dětí. Pracovníci školy se neustále potýkají s kázeňskými přestupky, které se týkají nevhodného chování, agresivity, nepřipravenosti na vyučování a kouření v prostorách školy. Ve škole dochází v průběhu roku ke značnému pohybu v početních stavech žáků. Důvodem je přijímání žáků s výchovnými problémy na internát, pobyt svěřenců v diagnostických ústavech či psychiatrických léčebnách. Dalším problémem je časté stěhování romských rodin nejen na území ČR, ale i do ciziny a jejich návrat během probíhajícího školního roku. Tím je ztížena práce pedagogických pracovníků nejen v kontinuitě vzdělávání, ale i v oblasti socializace.

Při řešení těchto problémů jsou zapojeni nejen pracovníci školy, a internátu, ale i sociální pracovníci Úřadu městského obvodu Slezská Ostrava, Fond ohrožených dětí, Policie ČR a Městská policie.

Od roku 1998 pracuje ve škole romský asistent, který se významně podílí na zlepšení spolupráce s rodinami romských žáků.

Řešení těchto problémů, se kterými se škola neustále potýká je hodnoceno jako velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- rozhodnutí o zařazení do sítě škol vydané MŠMT ČR č. j. 35 713/98-21
- výroční zpráva školy
- koncepce školy
- výchovně vzdělávací cíle ZvŠI - internátu
- plán práce školy na rok 1999/2000
- plán kontrolní činnosti
- řád školy a internátu
- osobní dokumentace žáků
- písemné práce žáků
- výrobky žáků
- tematické plány
- rozvrhy hodin
- hospodářská dokumentace školy
- protokoly a záznamy o provedených kontrolách

ZÁVĚR

Výrazná pozitiva

- koncepce školy a její realizace
- kvalitní úroveň řízení
- odborná a pedagogická úroveň pedagogických pracovníků
- práce správních zaměstnanců
- péče v oblasti mimoškolní činnosti
- atmosféra ve třídách, vztah učitelů a vychovatelů k žákům

Výchovně vzdělávací proces probíhá na škole podle schválených vzdělávacích programů. Řízení školy je optimální. Celkově jsou podmínky a průběh výchovně vzdělávací práce školy hodnoceny jako velmi dobré.

Využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům je efektivní. Z protokolu o kontrole hospodaření vystaveného kontrolním odd. Školského úřadu Ostrava v červnu 1999 vyplývá, že kontrolou nebyly zjištěny nedostatky.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Zbyněk Knop	PaedDr. Z. Knop v. r.
Člen týmu	Mgr. Lenka Vojtovičová	Mgr. L. Vojtovičová v. r.

V Ostravě dne 12. listopadu 1999

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 12. listopadu 1999

Razítko

Mgr. Jaromír Klimša

Mgr. Jaromír Klimša v. r.
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Ostrava, Matiční 20	29. 11. 1999	146 391/99-10023
Zřizovatel: ŠÚ Ostrava	---	---

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly doručeny